

Výlet začíná na pobřeží skrytého zálivu Calanque d'En Vau, který najdete mezi Marseille a Cassis

Provence

I když do Provence jezdí na dovolenou mnoho lidí, pořád tu existují skrytá místa, kde se vám dostane vytouženého soukromí: pláže bez slunečníků na březích Středozemního moře, horská scenerie, která nadchla třeba malíře Vincenta van Gogha, divoké vodní plochy a další zákoutí, včetně nejstaršího města Francie

TEXT: DUNCAN CRAIG FOTOGRAFIE: MATT MUNRO

I. Les Calanques

Na tento výlet se budou hodit pohorky i plavky; chystáme se totiž k útesům i odlehlým plážím v regionu známém jako středomořské fjordy

KAŽDÝ CALANQUE MÁ svou duši, říká André Bernard, když nás vede dolů skalnatou stezkou k tenkému pásu pláže lemované vápencovými útesy. „Některé jsou klidné, jiné divoké. Přesně jako lidé.“ André patří spíše do druhé skupiny – v dobrém slova smyslu. Jak kráčíme k pláži, divoce gestikuluje rukama a všude, kam to jde, vkládá slovíčko „magnifique“. Když právě neprovází skupiny na výstupech na Mont Blanc, je tady v Provinci, na pobřežních stezkách.

Právě nás dovedl k Port Pin, jednomu z nejvýchodnějších ze všech 24 calanques neboli malých zálivů, které se ukrývají na dvacetikilometrovém pobřeží. Obvykle turisté jezdí ke calanques, které jsou blíž k Marseille a Cassis, ale i přesto se v tomto nejmladším francouzském národním parku pořád dají najít místa, kde si vychutnáte samotu.

Když se slunce začíná dotýkat hřebenu okolních kopců, na stezkách mezi stromy se objevují první turisté. André ukáže na konkrétní pěšinku a taky se vydáváme na cestu. Stezka se klikatí mezi borovicemi, mezi nimiž rostou barevné květiny: žlutý smil italský, který si barvu udrží i po utrnutí, a celá hejna dořialova zbarvených sedmikrásek. „Na první průzkumy calanques jsem chodil, když mi bylo osm,“ říká André. „Na hlavních stezkách je spousta turistů, ale trochu se od nich odkloníte a už vám společnost dělají jen ptáci, vítr a slunce.“

Najednou zastaví a ukáže dolů na Calanque d'En Vau asi 150 metrů strmě pod námi. V jeho ústí vlny narážejí na pobřeží a vytvářejí oblaky rozprašující se mořské vody. I přesto se však v tomto malém zálivu ukrývá i malá pláž, kterou nepokojné akvamarínové moře hladí jemnými dotyky vln. Vede k ní strmá stezka. „Máme takové rčení: 'Les Calanques se meritent'. To znamená, že člověk si musí tahle potěšení zasloužit.“ Pak ale dodává, že k pláži se dá snadno dostat i lodí.

O hodinu později se již přes vlny k pláži přibližuje Andrého starý přítel Frédéric. Nasedáme k němu na loď a co nevidět již pozorujeme Port Pin a d'En Vau z moře. Všude je ticho, které narušují jen racci na obloze. Vysoko nad námi, na útesech nad pláží se tyčí borovice. „Tohle jsou opravdové calanques,“ říká Frédéric, když se plavíme k La Grande

Přístav Cassis proslavilo bílé víno.
Dole: André Bernard miluje výšky

Candelle. „Je to tady divoké i přesto, že jsme jen kousek od Marseille.“

Na lodi obeplujeme skalní pilíř a vyrušíme kormorána, který v panice vzlétne k obloze. Dostáváme se až k malému trojúhelníkovému oblouku ve skále. Nejdřív to vypadá jako jeskyně, i když uvnitř je hodně světla. „Říkáme tomu katedrála,“ dodává. „Když je moře pokojné, můžete si zde zaplavat a dívat se přes otevřený strop na oblohu.“

♦ Je čas vrátit se zpátky do vnitrozemí – z Cassis je to do Séguret v Dentelles de Montmirail méně než dvě hodiny autem severně po A52, A8 a A7. ➔

Základní informace

📍 **La Garrigue** stojí v příjemném soukromí (obrázek nahoře) v přístavu Cassis a ztělesňuje osobnost svojí provozovatelky Sylvie – penzion je barevný, přívětivý a trochu excentrický. Pokoje jsou zařízené v různých stylech. Některé na dolním, jiné na horním patře, každý s trochu jiným výhledem. V Cassis jsou rozhodně penziony a hotely, ke kterým se dostanete snadněji, ale pokud chcete klid a izolaci, potom je toto místo pro vás (od 90€/2 300 Kč; lagarriguecassis.com).

📍 **Les Calanques** se stal v roce 2012 národním parkem (calanques-parcnational.fr). Pěší túry nebo výlety lodí s André a Frédéricem si můžete domluvit přes Cassis tourism (ot-cassis.com).

Zubaté pohoří Dentelles de Montmirail se tyčí nad řádky vinic poblíž vesnice Suzette ve vinné oblasti Côtes du Rhône

2. Les Dentelles de Montmirail

Většina návštěvníků tuto část Provence přehlédne, ale je to škoda, protože si tady člověk skvěle doplní baterky i sklenky vína

NA NĚKTERÝCH CEDULÍCH v této části Provence svítí upozornění „Vent violent“, které se vztahuje k mistralům, jež nabírají sílu 150 kilometrů severně od Lyonu a pak se s velkou rychlostí pouštějí dolů údolím řeky Rhôny. Jsou silné a obvykle se jich jen tak nezbatíte. O šílenství vyvolaném mistraly v tomto koutu Francie již slyšeli mnozí, ale někteří dokonce tvrdí, že se mistraly uvádějí jako polehčující okolnost u soudních sporů s lidmi obviněnými z vraždy.

Mistral je ale mnohem víc než jen nepříjemný vítr. „Je to skvělý odvlhčovač, značně redukuje nemoci vinné révy a chrání ji před mrazem,“ říká Kate McKinlayová, když s námi posedává před statkem na rodinném vinařství Domaine de Mourchon. „A taky dělá divy se světlem a vzduchem. Po šesti až devítidenních mistralech je vzduch neuvěřitelně čistý. I všechno kolem vypadá čistě. Máte pak pocit, že byste to všechno měli zachytit na plátno jako van Gogh.“

Katiny vinice jsou orámovány zubatým pohořím Dentelles de Montmirail a impozantní siluetou „provensálského obra“, Mont Ventoux. Staré révy se popínají až k domu s dokonale posekaným trávníkem, kde si hraje Katin pes Bella s motýlem. Z vysoké borovice visí houpačka, která se jemně kývá ve větru, a za ní v pozadí rostou olivovníky a vinice, které se táhnou až dolů k Rhôně.

Život v Provinci však pro tuto 48letou Londýňanku a její rodinu nebyl jen med. „Když jsme sem před 14 lety přijeli, o vinaření jsme toho moc nevěděli,“ říká Kate, když otevírá růžové víno z odrůd Grenach a Syrah. Většina našich sousedů se produkci vína věnuje po dvanáct nebo čtrnáct generací, takže se na nás jako na nováčky samozřejmě dívali se zvědavostí,“ směje se. „Do místní komunity jsme se ale nakonec zařadili až překvapivě snadno.“

Séguret, středověká vesnice, po které je pojmenované i místní víno, leží jen kousek od vinařství. Během teplého odpoledne do jejich vydlážděných ulic dopadají paprsky zlatého světla, které osvětlují strmé chodníky, kamenné fontány a staletí staré okenice. Na okenicích kostela se usadila vrstva prachu, která mu dodává nádech

vintage stylu. Pod zvonici z tepaného železa visí hodiny s jednou ručičkou z roku 1680. Vypadají, že zůstaly stát (a s nimi i celá vesnice). Na polích a kopcích pod ní to však žije o něco více. Miniaturní traktory se prohánějí po poli a dělníci se sklánějí k révám starším, než jsou oni sami, aby je ošetřili nebo zakroutili do správných úhlů. „Myslím, že právě tohle lidé na Les Dentelles milují,“ říká Kate zpátky na statku. „Je to region, kde se pořád pracuje, do jisté míry je to industriální část Provence, ale pořád si drží svůj bukolický charakter. Ostatní provensálské vesnice jsou již gentrifikované, ale tady si to drží pořád svůj původní charakter.“

Kdysi vína z této oblasti neměla až takový úspěch, ale dnes získávají pořád větší kredibilitu. Pomáhá i dobře zacílený marketing, nové nápady a mladá energie. „Když jsme se do Provence přestěhovali, pomalé tempo místního životního stylu mě strašně frustrovalo,“ říká Kate. „Ale je to vše o tom správném rytmu. Francouzský přístup k vínu je jasný – kvalita je důležitější než kvantita –, což je skvělá metafora pro život tady na jihu.“

♦ Vydejte se s mistralem zpátky na jih až k silnici 24, na kterou zabočíte z A7. Pak se menší silnicí vydejte do St-Rémy-de-Provence. Celá cesta zabere asi hodinu. ➡

Základní informace

Les Florets je hotel s obsluhou stejně výjimečnou jako místo, na kterém stojí, a s restaurací, za níž lidé cestují z daleka. Je to zkrátka ten typ ubytování, do kterého se budete chtít vrátit. Kamenná budova hotelu stojí kousek od Gigondas, asi 6 km jižně ze Séguret, pod pískovcovým útesem, podle kterého dostal region Les Dentelles název. Aperitivy si můžete vychutnat na pohádkově osvětlené terase kolem několik set let starého platanu a během chladnějších večerů se můžete ohřát v baru u krbu. Jídla v restauraci jsou inovativní a na jejich přípravu využívají kuchaři místní suroviny. Za ochutnávku rozhodně stojí třeba langustové sushi s chřestem. S výběrem vína k večeri vám pomůže ochotný manažer Thierry. Kořeněné červené z vinice Domaine La Garrigue bude skvělým úvodem do místních vín (od 100€/2 500 Kč; hotel-lesflorets.com).

♦ **Domaine de Mourchon** nabízí ochutnávky vína, prohlídky vinic i catering pro větší skupiny (domainede-mourchon.com).

Kate McKinlayová v rodinném vinařství v kopcích za Séguret. VLEVO: Růžové víno Domaine de Mourchon. VPRAVO: Vesnice Vacqueyras leží na jižním konci pohoří Dentelles de Montmirail

3. Les Alpilles

Miniaturní pohoří se světlem jako na obrazech od Moneta a překvapením za každým rohem

PŘED STY DVACETI PĚTI lety bylo v Alpilles často vidět jednoho zajímavého člověka. Byl hubený, téměř vyzáblý, měl zrzavé vlasy a nosil bradku. Nejvíc lidí ho ale poznalo podle chybějícího levého ucha. Vincent van Gogh strávil své nejproduktivnější malířské období v Ústavu sv. Pavla, na úpatí tohoto protáhlého horského masivu. Nastoupil do něj v roce 1889, krátce poté, co si uržil ucho.

Každý den mohl strávit jednu hodinu procházkami po okolí, aby nabral inspiraci pro své malby. V následujících měsících pak van Gogh namaloval téměř každý den jeden obraz ve svém typickém barevném stylu, který se stal jeho charakteristickým znakem. „Když sem přišel, paleta barev, kterou využíval, explodovala,“ říká přírodovědec Frédéric Bouvet. „Bílá na zdech, zelená v lesích, modrá na obloze – říkáš tomu krajina elementárních barev.“

Frédéric stojí na průsečku stezek na hřebenu Alpilles. St-Rémy-de-Provence, hezké tržní město, odkud jsme vyrazili na procházku, je teď vidět na planině pod námi. Díky dalekohledu zavěšenému na krku, příruče o ptácích pod paží a vábnice na kachny nastavené jako zvonění na mobilu je

hned jasné, co má Frédéric rád. Jeho vášeň ho zavedla do všech koutů světa a spolupracoval díky ní dokonce i s Davidem Attenboroughem. Na to, aby ptákům úplně podlehl, stačila jedna návštěva Les Alpilles v roce 1987. Krátce poté se sem přestěhoval a následujících 25 let strávil průzkumem asi 80 km horských stezek. Nepospíchal...

„Poslouchejte,“ říká a k uchu si přikládá prst. Teď však výjimečně nejde o ptačí volání. Je to cinkání, nejdřív slabounké a pak hlasitější. A najednou se na stezce objeví nedávno ostříhaná ovce se zvonkem na krku. A pak další a další. Postupně kolem nás projde 400 ovcí, provázených výraznou vůní tymiánu, bylinky, na které se ráno ovce dosyta napásaly. Poháněny příkrým ovčákem pokračují dále na planinu k zurčícímu potoku a nakonec se nám za kopcem ztratí z očí.

Vydáváme se po malé oblázkové stezce lemované dubem cesmínovitým a malou travinou cheveux d'ange (andělské vlasy). Stezka se táhne zužujícím se hřebenem mezi dvěma údolímí posetými aromatickým podrostem, kterému se zde říká garri-gue. Prosvítá přes něj vápenec se dvěma obrovskými okrouhlými dírami. Nad námi krouží tři rorýsi velcí, kteří hodují na poletujícím hmyzu, zatímco poštolka tiše sedí

v koruně stromu a sleduje, jestli se někde na vápenci neobjeví ještěrka. Když vítr trochu poleví, ozve se chorálový zpěv pěnic a slavíků.

„Nevěřili byste, kdybych vám řekl, kolik hodin jsem tady strávil,“ říká Frédéric a usadí se na skálu, jako by to bylo jeho oblíbené křeslo v obýváku. „Měli jsme tady i párek supů mrchožravých. Hnízdili na druhé straně údolí.“ Z baťohu pak vytáhl pokrčenou pohlednici nějaké malby. Hned bylo jasné, že ji namaloval van Gogh. Za olivovníky se na jejím pozadí rýsuje pohoří, do kterého byly domalovány dva oblouky – je to místo, pod kterým teď právě sedí Frédéric.

Kdysi byl městským radním v St-Rémy, ale dnes se obrací jiným směrem. Má s tímto místem, které by rád nechal prohlásit za přírodní rezervaci, velké plány. „Lidé ve Francii hodně mluví o patrimoine,“ říká. „Znamená to, že to, co máme, odevzdáváme svým dětem. Jde o typ bohatství, ale ne finanční. Tohle místo je patrimoine v pravém smyslu slova.“

♦ Ze skalnatých Alpilles je to dolů k rovinatému Camargue autem méně než hodinu. Přes východní část Rhôny přejedete v historickém Arles. ➔

Základní informace

Fabian des Baux je stylový hotel v údolí ve středověké vesnici Baux-de-Provence. Nabízí útulné pokoje a klidné prostředí spolu s nádhernými výhledy do okolí.

V patii si návštěvníci mohou odpočinout u bazénu nebo se kochat pohledy na olivovníky. Ty zdobí i hotelovou restauraci se zahradou. (od 140€/3 600Kč; hotelfabianandesbaux.com).

Bureau des Guides Naturalistes nabízí prohlídky po přírodě s pozorováním ptáků v Les Alpilles (od 12€/300Kč za předem domluvenou prohlídku; guide-nature.ijmido.com).

Máky, nejoblíbenější objekt Vincenta van Gogha. VLEVO A VPRAVO: Bývalý domov malíře, Ústav sv. Pavla

Výhled na Les-Baux-de-Provence v jižních Alpilles z ruin Château des Baux

Jedna ze dvou děr ve skále v Rocher des Deux Troux, tři kilometry jižně od St-Rémy-de-Provence

4. Camargue

Země Clint Eastwoda v deltě řeky Rhôny, kde se na koních prohánějí kovboji

VŠUDE KOLEM SE OZÝVÁ hromový dupot kopyt téměř půl tunového býka valčího se rovnou do otevřené brány. Jean-Paul Quintin vidí hrozící nebezpečí a s prasknutím otěží a přitlačení pat popožené svého hřebce, aby býkovi odřízнул cestu. Krátkou chvíli běží býk s koněm přímo vedle sebe. Postupně se ale Jean-Paul s koněm dostane do vedení a co nevidět již býk zpomaluje. Promarnil příležitost... Zklamaneč zabučí, zastaví se a pak se klusem vrátí ke zbytku stáda. Jean-Paul si taky trochu vydechne. Nepodal právě špatný výkon na to, že mu do sedmdesátin chybí jen tři roky.

Když se na ústí Rhôny díváte na mapě zdola nahoru, trochu tento region připomíná býčí rohy. Řeka se rozděluje severně od Arles a oblasti mezi jejími dvěma hlavními toky se říká Camargue. Má rozlohu 900 km² a je plná lagun, bažin a rýžových polí. Je to otevřené území, na kterém se ale člověk paradoxně snadno ztratí, jelikož je těžké najít zde nějaký záchytný bod. Po krajině se zde prohánějí slavní bílí koně. Někdy je lidé zahlédnou ve vysokém rákosí, jak si pochutnávají na trávě, jindy na procházce po močálech, kudy – aniž by si toho vůbec všimli – převážejí jako nějací vodní taxikáři malé ptáky,

kterí jim sedí na zádech. Když čas od času nějaký daleký zvuk vyruší poklidný život stáda, dá se do klusu a najde si nové místo. Ale tito koně i přes svůj životní styl nejsou divoké. Camargue je hluboko v srdci země dobytka a koně a jejich jezdcí, jako třeba Jean-Paul, který jich několik vlastní a jezdí na nich, zde sehrávají důležitou roli. Tito galští kovbojové nosí tradiční vzorovaná trička (říká se jim chemise Camarguaise), vestu a kalhoty taupe s lemováním dole u kotníků. Ale dodatečné zdobení, jako třeba iniciály JPQ na sedle Jeana-Paula, jsou již osobní doplňky konkrétních jezdců. „V Camargue je asi 150 rančů, ale jen na 60 z nich pracují profesionální kovbojové,“ říká Jean-Paul, když hledí koně jménem Li Vento – v provensálském nářečí „Vít“ – „A právě na těch zbylých rančích působí lidé jako já. Říkáme si entuziastičtí amatéři. Někdy takhle jezdíme každý den i několik týdnů v kuse.“

Jean-Paul a jeho dva kolegové Patrick a Philippe spolupracují s manadierem (manažerem statku). Ve větru je cítit sůl a z pobřežního městečka Saintes-Maries-de-la-Mer pár kilometrů jižně se ozývají kostelní zvony. Dnes padla. Kovbojské trio se na pozdrav manadierovi dotkne klobouků a vrátí se zpátky do stájí.

Býci, které pomohli zahnat, nejsou určeni pro jatka, ale pro arénu. Jsou součástí jakési místní varianty tradičních španělských býčích zápasů, ale bez prolívání krve. „Toreadori“ se zde nesnaží chytit býky za rohy, ale pokouší se o něco podobně náročného. Býky si zde za tímto účelem chovají jako plnokrevníky a v aréně mohou soutěžit až deset let. V některých případech mohou svému vlastníku vydělat i 10 000 eur /260 000 Kč za 15minutové vystoupení.

„Život v Camargue je harmonický,“ říká Jean-Paul, když myje dokonalý krk svého koně. „Vzájemný respekt mezi býky a koni je vidět již na první pohled. A podobně je to i mezi býky a lidmi. Když býk svou kariéru v aréně ukončí, je pohřben ve stoje a tak, aby byl otočen na jih.“

Tři kovbojové se občerství kávou, rozloučí se a nasednou zpátky na koně. Jestli budou býci v aréně úspěšní, po další šichtě je bude čekat sklenka výborného vin rouge. Je to ta jediná odměna, kterou tito francouzští kovbojové za svou práci, kterou by dělali i zdarma, očekávají.

♦ A teď ze sedla zpátky do sedadla v autě. Marseille je vzdálená asi 1,5 hodiny autem východně po A54 a A7. ➔

Základní informace

📍 **Manade des Baumelles** je ranč, na kterém se vám dostane pravé ochutnávky kovbojského života v Camargue. Na ranč, který vychovává býky pro arény, dohlíží manadier Guillaume. Hosté se tedy mohou ubytovat v jednom pokoji pro šest lidí nebo ve dvou pokojích v současném stylu. Po horkém dnu v deltě Rhôny si kovbojské kozačky odložíte u dveří, kde se zchladí v klimatizovaných pokojích. Jídlo se podává v jednoduché jídelně zdobené rozetami. Hotel vám domluví i prohlídku pastvin na traktoru (od 100€/2 500 Kč; manade-des-baumelles.camargue.fr).

📍 **Arles tourism** se věnuje rozvoji turismu v regionu (arlestourisme.com/the-camargue.html).

Zahánění býka na koni v srdci regionu Camargue. **NAPROTÍ:** Amatérští kovbojové v Camargue, zleva: Jean-Paul, Patrick a Philippe

5. Le Panier, Marseille

Kopcovitá „quartier“, kdysi považovaná za přelidněné podsvětí, je dnes nejmělečtější částí města

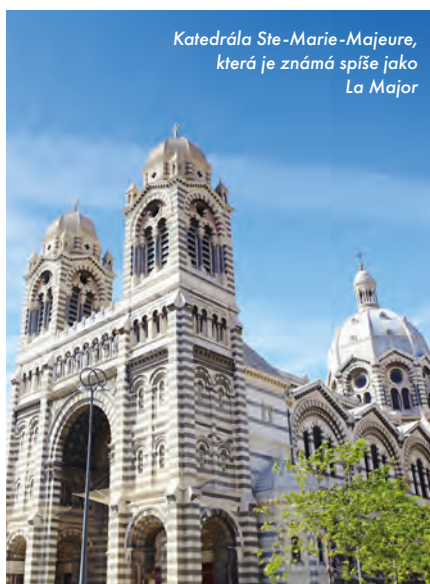
NAD NEJSTARŠÍ ČTVRTÍ nejstaršího francouzského města právě vychází slunce. Okenice se otevírají, na šňůrách visí vyprané prádlo a dole na náměstí se ozývají nohy stolů dopadající na kamenné dlaždice před kavárnami. I My-Linh má plné ruce práce. Před svým obchodem rozkládá stoly a židle, i když neprodává nápoje ani jídlo. „Jíme tady jen my,“ říká. „Ráno tady s partnerem pijeme kávu a stejně tak odpoledne, kdy na chvíli zavíráme obchod. Kolem šesté večer se sluneční paprsky dostanou rovnou do ulice a je tu nádherné světlo.“ Na chvíli kontemplativně ztichne. „Jsme tady sice ve velkém městě, ale Le Panier je spíše vesnice.“

Na první pohled vypadá obchod My-Linh – Bazar du Panier – jako zahradní centrum. Okenice má vyzdobené kbelíky s květinami a po olupující se fasádě šplhají popínavé rostliny, které dosahují až na terasu ve třetím patře. Ve skutečnosti je to ale butik. My-Linh je totiž návrhářka a designérka. V obchodě má vystaveny šperky, tašky i šaty, to vše v nádherném interiéru s divadelními sedadly. Náhrdelníky a doplňky jsou naskládané na poštovních poličkách se spoustou příhrádek. „Využíváme staré techniky, recyklované látky, retro francouzské výšivky,“ říká. Myslím, že by se tomu dalo říct vintage styl.“ A taková je i duše celé čtvrti.

Le Panier znamená v překladu „košík“, což je odkaz na trh, který tady vzkvétal před 2 500 lety, kdy zde sídlilo starobylé řecké město Massalia. I ti nejpyšnější Marseillané však musí přiznat, že dnes je tato čtvrt' mnohem víc než jen kdysi slavným tržištěm. Vede jí labyrint uliček, ve kterém v různých obdobích vzkvétala drogová ghetta i vykřičené podniky s prostitutkami. Nacisté považovali toto místo za líheň francouzského odporu, a tak ho dynamitem vyhodili celé do povětří.

V posledních letech však v těchto místech Marseille nevzrůstá kriminalita, ale spíše kreativita.

Jen kousek od Bazar du Panier pracuje Adji, kamarádka My-Linh, která zde provozuje Adjanas, obchod i studio v jednom. Na šicím stroji právě opracovává kus hrubé červené a žluté látky s květovaným vzorem, který právě nabírá tvar nádherných šatů.

Katedrála Ste-Marie-Majeure, která je známá spíše jako La Major

Podobně jako šaty vystavené na věšácích, policích a figurínách i tento kousek připomíná tradiční africké šaty. Je to typický rys Adjiny práce. Pochází totiž z Toga v západní Africe. „Když jsem se přestěhovala do Marseille, Le Panier nebyla ani zdaleka mou první volbou. Ani náhodou,“ říká s úsměvem na obličej. „Ale rychle jsem si to zde zamilovala. Oblečení, které šiji, říkám „metisse“. Znamená to, „půl na půl“, směs něčeho afrického a evropského. A to je taky podstatou Marseille.“

Trochu níž na Rue du Panier se již objevují dnešní první návštěvníci čtvrti. Šplhají na kopec, přidržují se starého zábradlí a vycházejících kamenných zdí a občas nechají nohám odpočinout na vyleštěných dlaždicích. Na konci ulice, připomínající tunel, se objeví párek mladých lidí, kteří se fascinovaně dívají na vycházející slunce, jako by právě zdolali jednu z nejvyšších hor světa. Nad nimi se tyčí budovy, jejichž terasy jsou tak blízko sebe, až přes ně téměř není vidět na oblohu. Pohled do ulice ještě vylepšují popínavé rostliny, olejové lampy a barevné okenice.

Párek se pak staví v kavárně, která dle nápisů na černé tabuli nabízí tapas a domácí quiche, a pak se ztratí za záclonou podniku. Interiér kavárny je úzký a plný věcí – od komiksů po starodávné kufrы a psací stroje. V koutě je položeno staré rádio, své nejmelo-
dičtější období má již ale podle všeho

za sebou. Vypadá to tady trochu jako bleší trh, trochu jako retro výstava, ale těžko říci, jestli je něco z toho všeho vůbec na prodej. Majitele Lucase ale přeplněný prostor očividně netrápí. Posedává se svou partnerkou My-Linh před jejím obchodem kousek od kavárny a vychutnává si ranní šálek kávy. V Le Panier je sice obchod důležitý, ale ne důležitější než kreativita prodavačů. „Jsme hrdí na to, že jsme z Le Panier,“ říká My-Linh. „Ve většině měst lidé nejdřív pracují a pak spí. Tady nahoře, daleko od davů si dáváme více času na to, abychom si život užívali.“

Základní informace

La Pension Edelweiss se ukrývá za ne právě sympatickým exteriérem v nevyrazné ulici kousek od Le Panier, ale i přesto je to jedna z nejzajímavějších voleb ubytování v Marseille. V penzionu je pět pokojů s parketovými podlahami. Každý z nich odráží ducha majitelky Bernadette, sběratelky vintage nábytku. Nebojí se ale odvážných kombinací, a tak v pokoji můžete narazit na neonové cedule i kožená křesla. Pokoj 189 má nádhernou terasu s popínavými rostlinami. Historická tepna Marseille La Canebière, která vede k Vieux-Port, je jen kousek pěšky od penzionu (od 80€/2 000 Kč; pension-edelweiss.fr).
Užitečné turistické informace najdete na marseilletourisme.com. Tematické prohlídky města si můžete rezervovat na marseilleprovencegreeters.com.

DUNCAN CRAIG je redaktor magazínu Lonely Planet. Po návštěvě Camargue si přes internet objednal kovbojský outfit.

PO SMĚRU HODINOVÝCH RUČÍČEK SHORA ZLEVA: Adjana Nassikiová; My-Linh před svým obchodem; čtvrt Endoume v Marseille; večer v srdci Le Panier

Naplánujte si výlet

1 Procházka po útesech v malých zálivech podél pobřeží Les Calanques (str. 42)

2 Dentelles de Montmirail jsou poseté staletí starými vinicemi (str. 44)

3 Nezkročená příroda v hornatých Alpilles, regionu, který inspiroval i Vincenta van Gogha (str. 46)

4 Divoký region Camargue s francouzskými kovboji proslavil chov býků pro arény (str. 48)

5 Úzké uličky nabitě kreativní energií ve Starém Městě Marseille čekají na návštěvu (str. 50)

ILLUSTRACE MAPY: ALEX VERHILLE, FOTOGRAFIE: WIM LANCLUS/ALAMY, MATT MUNRO, ZUMA PRESS INC/ALAMY

i

JAK SE TAM DOSTAT

Marseilleské letiště leží asi 20 km od města. Z Prahy se do Marseille dostanete přímým letem se společností RyanAir (od 55 €/1 300 Kč; ryanair.com). Z Bratislavy a z Vídně to jde jen s jedním přestupem. Autem vám cesta z Prahy potrvá asi 15 hodin, z Bratislavy 15,5 hodiny a z Brna 16,5 hodiny.

JAK SE POHYBOVAT PO PROVENCII

Pokud se chcete podívat na všech pět míst, o kterých v článku píšeme, budete potřebovat auto. V Marseille ale auto zaparkujete nejdřív, co to půjde (dobré podzemní parkoviště najdete kousek pod kopcem Le Panier). Všechny větší společnosti na pronájem vozů mají pobočky i na marseillském letišti. Pokud se sem vydáte během hlavní sezony, auto si rezervujte předem (od 40 €/1 000 Kč na den; europcar.com). Ujistěte se, že máte v peněžence dostatek mincí na péages, mýtné na hlavních dálnicích, a v úzkých uličkách menších vesnic jezděte velmi opatrně.

DĚLKA DOVOLENÉ

Provence není stvořená pro úspěchanou dovolenou. Život se zde točí kolem jídla, na které si lidé opravdu dopřávají dostatek času. Pokud zde strávíte deset nocí, budete moci v každé z našich destinací strávit dva dny. Pokud budete mít k dispozici ještě o dva dny navíc, můžete si trochu prohodit pořadí našeho itineráře a strávit trochu více času v Les Calanques a v kouzelném přístavu Cassis.

NA KOLIK MĚ TO VYJDE

V Provincii utratíte nejvíce za jídlo. Pokud ho budete nakupovat v pekárnách a na trzích na vesnicích a ve městech, rozhodně

ušetříte. Pokud se ale chystáte na řádné hody v dobré restauraci, počítejte, že vás vyjdou asi na 80 €/2 000 Kč na osobu nebo více, jako třeba v restauraci L'Atelier v Arles (rabanel.com), ověřené dvěma michelinskými hvězdami. Dobrou zprávou je, že východně od bohatého Côte d'Azur je ubytování levnější. Pokoje v kvalitních rustikálních hotelech stojí přibližně 90 €/2 200 Kč, ale v penzionech seženete ubytování ještě levněji.

KDY CESTOVAT

Díky mírnému klimatu se do Provence můžete vydat prakticky kdykoliv během léta. V červenci a srpnu je zde hodně turistů a v pobřežních městech jsou často na silnicích zácpy. Příjemnější sezona začíná v dubnu a s výjimkou července a srpna trvá až do října. V květnu je Provence nádherně rozkvetlá a v červnu kvete i pověstná levandule. Na podzim jsou zde pořád příjemné teploty – jak na vzduchu, tak i ve vodě.

KDO MI POMŮŽE S CESTOU

Zájezdy po Provincii pak nabízí mnoho turistických kanceláří, včetně Discover Provence, která se zaměřuje na tematické zájezdy, jako třeba víno, horská turistika, pozorování ptáků, cyklistika nebo jízda na koni (třídenní zájezdy od 400 €/10 000 Kč; discover-provence.net).

PLÁNOVÁNÍ
Pomůže vám anglický průvodce Lonely Planet Provence & the Côte d'Azur (14 €/366 Kč) a oficiální stránky Vaucluse Tourism (provenceguide.co.uk) a Bouches-du-Rhône (visitprovence.com).

Na cestě

Jídlo

Navettes, sušenky s vůní pomerančových květů, mají tvar člunů a jsou připomínkou toho, jak se údajně Marie Magdaléna po Ježíšově smrti dostala do Provence.

Nápoj

La Cagole je sladová zlatá plzeň, která se vyrábí přímo v Marseille. Je to taky pejorativní oslovení pro spoře oděnou dámu, tak si dejte pozor, když si pivo budete objednávat u barmanky.

Hra

Pétanque, typická francouzská hra s kovovými koulemi a jednou malou dřevěnou kuličkou. Hra se zrodila v roce 1910 právě v Provincii a její jméno vychází z pojmu „ped tanca“, což v místním provensálském nářečí znamená „svázané nohy“.

Kultura

Provence se nemožou nabažit ani některá velká jména filmového světa. Třeba Keira Knightleyová se zde ve vesnici Vaucluse vdala za manžela Jamese a režisér Ridley Scott si vybral tento region jako lokaci pro adaptaci románu Dobrý ročník od Petra Mayla. Ten se však tématu Provence nedokázal vzdát, a tak napsal i další román zasazený do tohoto prostředí Rok v Provincii.

Suvenýr

Santon je ručně malovaná figurka z terakoty, která zobrazuje tradiční postavy z provensálských vesnic. Často se zobrazuje se skloněnou hlavou, jak odolává mistralu. Nejčastěji narazíte na terakotového pastýře nebo kněze.

Tradiční pokrm

Bouillabaisse je původně jídlo připravované po neúspěšném dni na moři, dnes typický marseillský pokrm. V autentické podobě vyjde asi na 50 €/1 200 Kč a je připraven alespoň ze čtyř druhů ryb a z vývaru. Chez Gilbert u Cassis připravuje nejlepší bouillabaisse v okolí (chezgilbert.net).